

Kodakondsuse seaduse muutmise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Kodakondsuse seaduse muutmine

Kodakondsuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 2¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Eesti kodakondsuse saanud, taastanud või kaotanud isikute andmekogu (edaspidi *käesolevas paragrahvis andmekogu*) on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille põhimääruse kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

2) paragrahv 4 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 6 punkti 2¹ täiendatakse pärast sõna „millest“ sõnaga „viimased“;

4) paragrahvi 6 tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvi täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Püsivalt Eestis elamine käesoleva seaduse tähenduses on välismaalase Eestis viibimine Eesti elamisloa või elamisõiguse alusel, kui tema peamine elukoht on Eestis.“;

5) paragrahvi 8 lõige 4 ja § 9 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

6) paragrahvi 8 lõikest 6 ja § 9 lõikest 4 jäetakse välja sõna „eksperdikomisjoni“;

7) paragrahvi 8³ lõiget 6, § 10 lõiget 1, § 33, § 35 lõikeid 1–3, lõike 3¹ sissejuhatavat lauseosa ja lõiget 6 täiendatakse pärast tekstiosa „käesoleva seaduse § 6“ tekstiosaga „lõike 1“;

8) paragrahvi 13 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Alaealine, kes on sündinud Eestis või asunud kohe pärast sündi koos vanema või vanematega püsivalt Eestisse elama, saab Eesti kodakondsuse naturalisatsiooni korras sünni hetkest arvates, kui lapse sünni hetkeks on:

1) tema üks vanem elanud Eestis seaduslikult vähemalt viis aastat ja teine vanem elab Eestis elamisloa alusel ning ükski riik ei pea tema vanemaid kehtivate seaduste alusel oma kodanikuks;

2) teda üksi kasvatav vanem elanud Eestis seaduslikult vähemalt viis aastat ja ükski riik ei pea tema vanemat kehtivate seaduste alusel oma kodanikuks.“;

9) paragrahvi 13 täiendatakse lõikega 4³ järgmises sõnastuses:

„(4³) Alla 15-aastane alaealine, kes on sündinud Eestis või asunud kohe pärast sündi koos vanema või vanematega püsivalt Eestisse elama ja elab püsivalt Eestis, saab Eesti kodakondsuse naturalisatsiooni korras, kui seda:

1) taotlevad temale vanemad, kes taotluse esitamise hetkeks on elanud Eestis seaduslikult vähemalt viis aastat ja keda ükski riik ei pea kehtivate seaduste alusel oma kodanikuks;
2) taotleb temale teda üksi kasvatav vanem või lapsendaja, kes taotluse esitamise hetkeks on elanud Eestis seaduslikult vähemalt viis aastat ja keda ükski riik ei pea kehtivate seaduste alusel oma kodanikuks.“;

10) paragrahvi 20 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

11) paragrahvi 20 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Kui õigusnormid või faktilised asjaolud muutuvad kodakondsuse taotluse menetluse ajal, kohaldatakse kodakondsuse taotluse esitamise ajal kehtinud õigusnorme. Kui kodakondsuse taotluse esitanud alaealine saab kodakondsuse taotluse menetluse ajal 18-aastaseks, loetakse, et ta on kodakondsuse saanud alaealisena.“;

12) paragrahvi 24 lõikest 1 jäetakse välja sõnad „või Eesti välisesindusele, kui isik elab püsivalt välisriigis“;

13) paragrahvi 28 lõike 1 punkt 5 ja lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

14) paragrahvi 29 lõiget 1 täiendatakse pärast sõna „kasuks“ sõnadega „või kui isik on mõne muu riigi kodakondsuses, kuid ei ole vabastatud Eesti kodakondsusest“;

15) paragrahvi 29 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõiget 1 ei kohaldata, kui Eesti kodakondsuse kaotanuks lugemise menetluse käigus selgub, et isik ei ole sünniga omandatud muu riigi kodakondsust vormistanud. Kui isik vormistab sünniga omandatud muu riigi kodakondsuse hiljem, loetakse ta käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel Eesti kodakondsuse kaotanuks.“;

16) paragrahvi 35 lõikes 6, 7 ja 9 asendatakse sõna „eksperdikomisjon“ sõnadega „Haridus- ja Noorteamet“ vastavas käändes;

17) paragrahvi 35 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Käesoleva paragrahvi 2. ja 3. lõikes nimetatud isik esitab Haridus- ja Noorteametile raviarsti teatise, mis kirjeldab isiku võimetust tervises seisundi tõttu täita kas täielikult või osaliselt käesoleva seaduse § 6 lõike 1 punktides 3 ja 4 sätestatud nõudeid.“;

18) paragrahvi 35 lõige 10¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(10¹) Haridus- ja Noorteamet kaasab käesoleva paragrahvi lõigetes 6 ja 7 nimetatud otsuste tegemisse lõigetes 2 ja 3 sätestatud tervises seisundi ja eksamist vabastamise või eksami sooritamise ulatuse ja viisi hindamiseks eksperdid.“;

19) paragrahvi 35 lõige 11 tunnistatakse kehtetuks;

20) seadust täiendatakse §-ga 36⁶ järgmises sõnastuses:

„§ 36⁶. Enne 2027. aasta 1. jaanuari sündinud alaealisele Eesti kodakondsuse saamine

(1) Enne 2027. aasta 1. jaanuari sündinud alla 15-aastane alaealine, kes on sündinud Eestis või kes asus kohe pärast sündi koos vanema või vanematega püsivalt Eestisse elama, saab Eesti kodakondsuse naturalisatsiooni korras 2027. aasta 1. jaanuarist arvates, kui:

1) vähemalt üks tema vanematest või last üksi kasvatav vanem, keda ükski riik ei pea kehtivate seaduste alusel oma kodanikuks, on elanud Eestis seaduslikult vähemalt viis aastat;

2) alla 15-aastane alaealine elab püsivalt Eestis.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud alaealine ei saa Eesti kodakondsust käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmise korral, kui tema vanemad või last üksi kasvatav vanem esitab Vabariigi Valitsuse volitatud valitsusasutusele taotluse lapse Eesti kodakondsusest loobumiseks enne 2028. aasta 1. jaanuari.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud määratlus isikutest, keda ükski riik ei pea kehtivate seaduste alusel oma kodanikuks, hõlmab ka isikuid, kes olid enne 1991. aasta 20. augustit NSV Liidu kodanikud ja keda ükski muu riik ei ole pidanud kehtivate seaduste alusel oma kodanikuks.“.

§ 2. Euroopa Liidu kodaniku seaduse muutmine

Euroopa Liidu kodaniku seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 19 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Perekonnaliikmele antakse tähtajaline elamisõigus viieks aastaks.“;

2) paragrahvi 45 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Perekonnaliikmel, kes on perekonnaliikme viibimisõiguse, viisa või tähtajalise elamisõiguse alusel Eestis elanud vähemalt viis aastat järjest, on õigus alalisele elamisõigusele.“.

§ 3. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 35 lõikest 2 jäetakse välja sõnad „ning konsulaarametnikul“;

2) paragrahvi 270 lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „ja välisesinduses 180 eurot“;

3) paragrahvi 271 lõigetes 2 ja 3 asendatakse arv „115“ arvuga „45“;

4) paragrahvi 271 lõikes 2 asendatakse arv „145“ arvuga „75“.

§ 4. Välismaalaste seaduse muutmine

Välismaalaste seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 210⁵ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud juhul otsustab välismaalase osalise või täieliku vabastamise eesti keele tasemeeksamist Haridus- ja Noorteamet käesoleva seaduse § 250 lõike 1 punkti 3 alusel kehtestatud korras. Haridus- ja Noorteamet kaasab otsuse tegemisse käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tervises seisundi ja eksamist vabastamise või eksami sooritamise ulatuse ja viisi hindamiseks eksperdid.“;

2) paragrahvi 210⁶ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 210⁶. Haridus- ja Noorteameti otsuse vaidlustamine

Haridus- ja Noorteameti otsuse peale võib 30 päeva jooksul otsuse kättesaamise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule.“;

3) paragrahvi 235 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud juhul otsustab välismaalase osalise või täieliku vabastamise eesti keele tasemeeksamist Haridus- ja Noorteamet käesoleva seaduse § 250 lõike 1 punkti 3 alusel kehtestatud korras. Haridus- ja Noorteamet kaasab otsuse tegemisse käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tervises seisundi ning eksamist vabastamise või eksami sooritamise ulatuse ja viisi hindamiseks eksperdid.“;

4) paragrahvi 236 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 236. Haridus- ja Noorteameti otsuse vaidlustamine

Haridus- ja Noorteameti otsuse peale võib 30 päeva jooksul otsuse kättesaamise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule.“;

5) paragrahvi 250 lõike 1 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) pikaajalise elaniku elamisloa ja püsivalt Eestisse elama asumiseks antava tähtajalise elamisloa saamiseks nõutava eesti keele tasemeeksami osalise sooritamise ulatuse ja viisi või nimetatud eksami sooritamisest vabastamise tingimused ja korra;“

6) paragrahvi 250 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 5. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026

Algatab Vabariigi Valitsus 2026